THE DAILY HEBREW JOURNAL
H. WINBERG, President, Gen. Mgr. H. HIRSH, Editor
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
67 Elizabeth Street Telephone Main 4582
SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.
Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd 1913

אן איבעל וועלכער מוז בעקעמפפט ווערען

(צו דער געכטיגער מהעמא.)

אין אלגעמיין עקזיסטירט א כלל, אז יעדע קראנקהייט מוז געקירירט ווערען אין איהר זארצעל, יעדע מכה מוז געהיילט ווערען דורך בעזייטיגען דעם איבעל, וועלכער האט די מכה פערארזאכט.

אין דער אנגעלעגענהייט פון דער מכה וועגען וועלכער מיר שרייבען, קען אזא רפואה ניט אינטערגעגעבן ווערען, די ארזאכע פון דיעזער מכה קען ניט בעזייטיגט ווערען, ווייל זי איז א צו טיעפע, זי איז דער גלות אליין.

די דזשאיש קאמידיענס, זענען פון די נידעריגסטע, אינזייסענדע אידישע עלעמענטען, וועלכע וואקסען אויס אין פעדשידענע ווינקלען פון דעם ערד־קוגעל, אהן דער מינדעסטער ערציהונג, ניט קיין אידישע און ניט קיין וועלטליכע; זיי זענען די דערגער פון אונזער פאלק, די שטעכאלקעס וועלכע וואקסען ווילד אהן אן אויפזעהער און אן אן א צוועהער. מיר אידען האבען ניט קיין קאנטראל איבער זיך אפילו דארטען וואו מען גיט כלמרשט יא א שטיקעל ערציהונג, ווער רעדט דארטען זאו עס פערוואל־גערט זיך אן איינציגע אידישע פאמיליע, פון א ווייטער עכט רוסישער אדער רומענישער שטאדט, אדער אפילו אין דער וועסט פון אמעריקא און קענעדע.

עס זענען דא פערשידענע ווייטע פלעצער וואו אידישע קינדער וועדען ערצויגען ללא תורה וללא חכמה; זיי האבען ניט די קלענסטע אהנונג פון נאציאנאל־געפיהל, ניט פון דעם אידישען, ניט פון דעם פרעמדען; זיי זענען אזוי אינזייסענד, אז זיי פערשטעהען גאר ניט וואס־דאס מיינט שפייען זיך אליין אין געזיכט זיי זענען ווילדע און אידיאטישע הפקר־יונגען, וועלכע פערשטעהען ניט, אז אין דער וועלט עקזיסטירט גאר אזא זאך ווי פעראנטווארטליכקייט צום כלל אדער צו א גרופע מיט מענשען.

צו בעזייטיגען דיעזען איבעל, מיינט צו בעזייטיגען דעם אידישען גלות און דאס איז נאטירליך אזא זאך וואס מיר זענען ניט אים שטאנדע צו אונטערגעהמען אין איבעריגס. איז דאך דאס די אייביגע אידישע פראגע וועלכע איז נאך דערווייל ווייט פון געלייזט צו ווערען אפילו ווען אימעצער זאל פארשלאגען דעם בעסטען פלאן אין דער וועלט.

הייסט ער אז מיר קענען בלויז בעקעמפפען די מכה ווי זי איז, דאר־טען וואו זי פאסירט, אין יעדען לאקאל בעזונדער און וועגען דעם מענען זיך טאקי די אידען גוט פערטראכטען.

עס איז א פאקט, אז אין יעדען קאמפף פאר אן אידעאל, גיבען זיך מענשען אב מיט אגיטאציע אין מיט אלערליי מיטלען ווי צו זוכען אנ־הענגער פאר דעם בעטרעפענדען אידעאל. אט האבען לעצטענס די קעמפ־פענדע רעגיערונגען ארויסגעלאזט מיליאנען עעקזעמפליארען פון ביכער, אין וועלכע יעדער רעגיערונגס זוכט צו איבערצייגען די וועלט אין איהר אייגענער אונשולד און דער שולד פון איהרע געגנער.

עס איז נאך וועניג פאר דייטשלאנד, פראנקרייך און ענגלאנד, צו געווינען דעם קאמפף אויף׳ן שלאכט־פעלד, זיי בענוגענען זיך ניט מיט א זיעג איבער דעם שונאס ארמעען, זיי ווילען אויך בעזיעגען די סימפאטיע צום שונא אין די אנטיפאטיע צו זיך אליין, זיי ספענדען מיליאנען דאלער, שיקען ארויס גאנצע ארמעען מיט גוט־זאגער, מיט מליצי יושר; זיי פרובירען צו בעאיינפלוסען די גאנצע פרעסע פון דער וועלט; זיי ווילען געווינען די סימפאטיע פון אלע מענשען; זיי ווילען אלעמען איבערצייגען אז זיי האבען דעכט, אז דער זיעג קומט זיי.

מיר אידען קענען אמת ניט טהון אזעלכע גרויסע נאציאנאלע ארבייט; מיר קענען ניט אויסגעבען קיין מיליאנען, ווייל מיר האבען ניט קיין נא־ציאנאלע קאסע און קיינע נאציאנאלע פארשטעהער וועלכע זאלען זיך זאר־גען וועגען דעם גאנצען כלל, אבער די צרה איז, וואס מיר אנערקענען גאר ניט די נייטווענדיגקייט צו אנפיהרען אגיטאציע, אויב ניט פאלקס־אגיטאציע איז צום וועניגסטענס לאקאלע אגיטאציע.

מיר האלטען פאר וויכטיג צו גרינדען סאסייטעס, פעראיינען; מיר האלטען פאר וויכטיג צו אויפטהון עטוואס אין אונזער אייגענער מיטע, מיר האלטען אויך פאר וויכטיג צו בעקעמפפען אנגזערע אייגענע שונאים צווישען זיך, אבער מיר טהוען גארנישט צו אבשוואכען דעם שלעכ־טען איינדרוק וואס ווערט געמאכט איבער אונז צווישען פרעמדע; מיר אכטען ניט די שלעכטע מיינונג וואס ווערט וועגען אונז פערשפרייט; מיר זענען דערצו גלייכגילטיג און קוקען אויף דעם מיט א פילאזאפישען בליק. זאל מען ריידען, זאל מען שמוצען, דאס מאכט ניט אויס, דאס הערט אונז ניט שאדען, עס איז ניט מעהר ווי א ווייץ, אויף שפאס, קיינער נעהמט עס ניט אן ערנסט.

אזוי דענקען מיר געוויינליך, דער אמת איז אבער, אז מיר פער־שטעהען ניט די לאגע ריכטיג ווי זי איז. דער שפאס וואס ווערט וועגען אונז געטריבען, קאסט אונז צו טהייער; מיר צאהלען דערפאר א גוואלדיג גרוי־סען פרייז; מיר צאהלען דערפאר מיט בלוט און טרערהרען.

פאר יאהרען לאנג האט מען דעם אידען געשטעמפעלט אויף דער ביהנע אלס א פייער־מאכער. דאס איז בלויז געווען אין שפאס אלע פלעגען לאכען. אידען האבען מיטגעלאכט און די ענדע איז געווען. אז מען וויל יעצט ניט אינשורען קיין אידיש פערמעגען, מען ענטזאגט צו פערזיכערען אידישע האב און גוטס פון א פייער־אומגליק.

פאר יאהרען האט מען דעם אידען פארגעשטעלט אויף דער ביהנע אלס א באנקראפטשיק, דאס איז געווען אויף געלעכטער און אידען האב־בען מיטגעלאכט. דאס האט אבער געבראכט דעם ביטערען רעזולטאט, וואס א אידען איז שווער צו בעקומען קרעדיט. מען קוקט אויף דעם בעסטען אידישען טוהר מיט דעם גרעסטען חשד. מען היט איהם ווי דעם ערגסטען גנב.

די ביהנע, דער וויץ און דער שפאס טהוען זייער ארבייט וויכטיג און טיכטיג, זיי ברענגען די געוויינשטע רעזולטאטען. לייבט מען א געוויסע זאך אדער א געוויסען פאלק אויף דער ביהנע, ווערען די געלויבטע אפלאד־דירט און געשעצט, קריטיקירט מען אבער עטוואס, ווערט דאס קריטיקיר־טע פערהאסט און פערלאכט.

עס איז שוין דעריבער צייט, אז מיר אידען זאלען זיך נעהמען צו בעקעמפפען אנזערע ביהנע־שונאים, מיר דארפען גרינדען איבעראל ספע־ציעלע פעראיינען צוליעב דיעזען צוועק.

אזא פעראיין פון גוטע בראיוט און פעהיגע אידישע מענער און פרויען וואלט געקענט אין א גאנץ קורצער צייט אויסראטהען די אידישע ביהנע־שונאים; אזא פעראיין וואלט געקענט פערהאנדלען די פראגע אויף א פריינדליכען וועג מיט די לאקאלע טהעאטער־מענעדזשערס; אויפטערק־זאם מאכען די פרעסע און אויב דאס זאל ניט העלפען, וואלט אזא פעראיין געקענט אראנדזשירען פראטעסט־מיטינגען, באיקאטירען די פיינדליכע טהעאטערס און דאס אלעס וואלט געבראכט די געוויינשטע רעזולטאטען פיעל שנעלער ווי מען קען זיך פארשטעלען.

עס מוז געשאפען ווערען א אידישע ליגע. אדער א נעץ פון אזעלכע ליגען איבער׳ן גאנצען לאנד ספעציעל צו בעקעמפפען דעם אויבענדער־מאהנטען שענדליכען איבעל, דעם איבעל פון דער ביהנע־מכה.

די ערשטע אידישע איינוואנדערער אין קענעדע

0

פון רבי דר. פריים.

(ארויסגענומען פון די רעגיערונגס ארכיוען אין אטאווא.)

דער ענין האט זיך אזוי געצויגען בין אין מיטען פון יאהר 1833.

אין יולי פון יענעם יאהר האט מר. דייוויד קרישהאלם מידיע געווען שמואל ב. הארט דאס ער זאל איהם ענטפערען אויב ער איז בערייט אנצונעהמען א קאר־מישאן האנדלונג לויט די געזעטצע.

דעם דריטען אויגוסט 1833 האט מר הארט מודיע געווען דייוויד קרישהאלם דורך א ברייף דאס כיי דער ערשטער גע־לעגענהייט וועט ער זעהען צו האנדלען לויט די פארשריפטען פון סטאטו 10 און 12 דאס א דזשאסטיס אף די פיעס מון זיין אן איינגענטהימער פון פראפערטי.

ווי קרישהאלם האט נור ערהאלטען דעם ברייף האט ער איהם געענטפערט דעם זעלבען טאג מיט דער פאלגענדער עפענטליכער ערקלערונג דורכדעם עפענט ליכען שרייבער:

איך, זשאן באלווין, דער שרייבער פון קאורט פון דיסטריקט טהרי ריווערס ער־קלערה היערמיט דאס שבת פארמיטאג, דעם דריטען אויגוסט האט דער קלערק פון פיעס פאר דיעזען דיסטריקט מיר גע־נעבען א ברייף פאר מר. הארט, וועלכען איך האב אנגענעבען צו מר הארט.

(אונטערשריעבען)

דזשאהן באלווין.

אויף׳ן צווייטען טאג האט קרישהאלם דאס ערשריבען א ברייף צו הארט דאס עס איז פאר איהם אונמעגליך פארטצוזעצען די קארעספאנדענץ אדער צו בע־שטימען הארט עס אמט, סיידען הארט וועט דייטליך ערקלערהען, זיין שטע־לונג בנוגע דעם איינשווערען.

הארט האט איהם געענטפערט דאס ער נעהמט אן די שטעלונג פון א דזשע־טעלמאן אבער ער מיידעט אויס צו שריי־בען דייטליך וועגען דעם איינשווערען.

הארט ערהאלט נאכהער נאך א ברייף אין וועלכען ער ווערט שוין דייטליך גע־פרעגט אויב ער איז בערייט איינגעשווא־רען צו ווערען לויט דעם אנגענומענעם מנהג, אויף וועלכען הארט ענטפערט מיט א ברוגז׳ן טאן.

ער זאגט דאס ער בעטראכט עס פאר א בעליידיגונג וואס מען שטעלט איהם אזעלכע קאנדיציעס אויף וועלכען ער קריגט אן ענטפער פון דייוויד קרישהאלם דאס ער האט גערערט וועגען דעם מיט דעם גאווערנאר דזשענעראל און דער שלום איז דאס אויב הארט וועט ניט וועלען זיין איינגעשווארען לויט דעם מנהג וועט מען דאס בעטראכטען ווי ער וואלט זיך ענטזאגט פון דעם אמט.

הארט האט באלד דארויף געשריבען א ברייף צום גאווערנאר.

ווי עס זעהט אויס איז הארט ריכטיג איינגעשווארען געווארען דעם 28־טען אוי־גוסט און האט אנגענומען דעם אמט פון דזשאסטיס אף די פיעס. לויט די רע־קארדס וואס מיר געפינען.

דעם 28־טען אויגוסט 1833 האט הארט געשריבען צו קרישהאלם ערקלעה־רענדיג איהם דאס ער איז שוין איינגע־שווארען געווארען און דאס ער איז פער־טיג אריין צו טרעטען אין אמט; ווען קרישהאלם האט ערהאלטען דיעזען ברייף האט ער באלד געשריבען צו דזשאזעף באדא דאס מען האט איהם מיטגעטהיילט דאס הארט איז איינגעשווארען געווארען מיט זיין היטעל אויף׳ן קאפ און דאס ער האט גאר געשווארען ביי זיין אודישקייט פערלאנגט ער מען זאל איהם ענטפערען אויב דאס איז אמת.

אין דער זעלבער צייט האט קרישהאלם אויך געשריבען צו הארט א ברייף ערקלע־רענדיג דאס ניט אכטענדיג דעריף וואס ער שרייבט איהם דאס ער איז שוין איינ־געשווארען געווארען קען ער דאך ניט ענטגען פאר קיין דזשאסטיס אף די פיעס ביז עס וועט ניט פעסטגעשטעלט ווערען ווי אזוי ער איז איינגעשווארען געווא־רען.

פערלאנגט דארום קרישהאלם פון איהם ער זאל נאך ניט האנדלען אלס דזשאסטיס אף די פיעס.

אויף וועלכען הארט האט געענטפערט דאס ער קוקט ניט אויף דעם, ער וועט זיך בעטראכטען פאר א דזשאסטיס אף די פיעס, און זאל איהם קרישהאלם שטע־הען!

קרישהאלם האט באלד דארויף געשרי־בען צו באדא ער זאל ניט ארויסגעבען צו הארט קיין סערטיפיקייט און צום גא־ווערנאר דזשענעראל האט ער בעשריבען די נאנצע זאך אין פרעגט אויהם אן אויב ער האט ריכטיג געהאנדעלט נעגען הארט אדער ניט.

ענדע!

דער סוץ קאנאל און פאר וואס מען שלאגט זיך איבער איהם

דער קאמפף וואס עס ווערט איצט אנ־געפיהרט פון דער טערקישער ארמעע, אונטער דער לייטונג פון דייטשע קאר מעגדירען, ארייגצודרינגען אין ענינסען דורך דעם סוץ קאנאל, האט ארויסגע־רופען די פערוואונדערונג פון דער גאנ־צער ציוויליזירטער וועלט, בנוגע דער נוצלאזיגקייט פון שיקען מענשען צו א זיכערען טויט פון איין זייט, און פון דער אנדערער זייט, דאס פערלאנגע פון זיי אויפצוטהאן דאס אונמעגליכע, ווייל טער־קיי האט אזא מעגליכקייט ארייגצודרינגען אין קאירא, די הייפט שטאדט פון עגיפ־טען, אזוי ווי זי וואלט געקענט ארייגדרינ־גען אין לאנדאן, און דאס איז זעהר לייכט צו פערשטעהן. ערשטענס האט ניט טערקיי קיין אייזענבאהן כיי וועלכער זי זאל קענען איבערפיהרען איהרע סאלדא־טען און די קורצע שטרעקע איזזנ־באהן וואס די האט יא, ענדיגט זיך 2 הונדערט מייל פון דעם קאנאל.

וואס דען, די סאלדאטען קענען נעהן צו פיס, מוזען זיי אבער געהן דורך א שרעקליכע זאמדיגע וויסטעניש ביז זיי ווע לען צוקומען צו די ברעגעס פון קאנאל, און טראגענדיג אויף זיך א לאסט פון 40 ביז 50 פונט, איז כמעט אן אונמעגליכ־קייט דיעזען מארשרוט צו מאכען. אבער לאמיר אננעהמען דעם פאל, אז דיעזע, כמעט איבערמענשליכע שטיק ארבייט וואלט זיך שוין איינגעגעבען, וואלט ערשט דאן געהייסען געהען צו א זיכערען טודיס, ווייל די אויסגעמוטשעטע, אויסגעמאטער־טע סאלדאטען וואלטען זיך בענגענדט מיט אויסגערוהטע, גוט גענעהרטע, ענגלישע סאלדאטען, גוט בעפעסטיגט, וועלכע וואל טען זיי בענגענדט מיט א שרעקליכען פייער פון זייערע קאנאנען פאר וועלכע זיי וואלטען געפאלען ווי היי אונטער דער שארף פון א מאסע.

אויף דער אנדערער זייט פון דעם קאנאל, דאס הייסט אויף דער עגיפטישער זייט, האבען די ענגלענדער יאהרען לאנג געבויט איינגעבאהנען וועלכע לויפען אויף דער לענג פון ברעג, צווישען פארט סאאיד און דער שטארט סוץ, נאך וועלכער מען האט דעם קאנאל א נאמען געגעבען. די איזענבאהן ליניע פערבינדעט אויך קאירא און די דעלטא האפענס. דורך דיעזע איי זענבאהן ליניען קען ענגלאנד אין עטליכע שטונדען ברענגען א גרויסע צאהל מיליי־טער צו אירגענד וועלכען פונקט פון דעם קאנאל.

דער סוץ קאנאל איז הונדערט מייל לאנג, דאס הייסט א האלב טאהל אזוי לאנג ווי דער וועג וועלכען די טערקישע סאלדאטען וואלטען בעראפטן געהן ביז זיי זאלען קענען פייערען דעם ערשטען שאס אין עס איז גאר קיין וואונדער ניט וואס די טערקישע סאלדאטען וועלכע האב־בען זיך אונטערגעגעבען זיינען געווען אזוי אויסגעמאטערט און הונגעריג, אז זיי האב־בען געהאנקט גאט, וואס די ענגלישע סאלדאטען האבען זיי אויסגעלייזט פון „גלות".

דער ערשטער וועמען עס איז איינגעפא־לען צו פערבינדען דעם מיטעללענדישן ים מיט דעם רויטען ים איז געווען נאפאלען באנאפארט, ער האט דיעזען פארשלאג גע־מאכט אין יאהר 1798 לעפער, א בע־ריהמטער פראנצויזישער אינזשיניר האט בעקומען דעם אויפטראג אויסצארבייטען דעם פלאן, אבער לעפער האט נעמאכט א געוויסען טעות אין זיינע אויסרעכענונגען און מען האט דעם פראיעקט פון בויען דעם קאנאל אויפגעגעבען.

ערשט אין יאהר 1855 ווען דער בעריהמ־טער אינזשיניר לעסעפס וועלכער איז צו יענער צייט געווען א יונגער, בעאמטער ביי דער פראנצויזישער געזאנדשאפט אין קאירא, ארבייטענדיג צוזאמען מיט נאך צוויי בעריהמטע פראנצויזישע אינזשיני־רען, האט מען דעם קאנאל אנגעהויבען בויען און דעם 17־טען נאוועמבער 1869 איז דער קאנאל געעפענט געווארען. דאס בויען האט געקאסט אכציג מיליאן דאלאר.

אבער דאס בויען פון אזא קאנאל, וועלכער זאל די דערמאהנטע ים׳ען פער־בינדען איז גאר קיין נייעס ניט. נאך מיט 3200 יאהר צוריק האט דער פרעה פון מצרים, סעטי דער ערשטער, אויסגעבויט אזא מין קאנאל וועלכער האט דיעזע צוויי ים׳ען פערבונדען. דאס האט מען זיך דערוואוסט ווען מען האט איבערגעלייענט די היראגליפען, וועלכע געפינען זיך אויף די ווענד פון דעם טעמפעל פון קארנאק.

ווען דער איצטיגער סוץ קאנאל האט אין 1869 זיך געעפענט, האט דער יום טוב אליין אבגעקאסט עטליכע מיליאן דאלאר.

נאפאלעאן דער דריטער און קייזערין איידזשענע זיינען געווען די ערען געסט; דער בעריהמטער ווערדי האט לבבוד דיע זע יום טוב קאמפאנירט די אונשטערבלעכע אפערע „אאידא" און דער כעדיוו פון עגיפטען האט ווערדין געגעבען א כתנה פון 30,000 דאלאר אין גאלד ווען דיא אפערא איז צום ערשטען מאהל געזונגען געווארען.

דאס בויען פון דעם קאנאל איז אויס נעארבייט געווארען אויף׳ן פאלגענדען אופן:

אין 1856 האט לעסעפס בעקומען דיא ערלויבניש פון כעדיוו צו בויען דעם קאנ־אל. עגיפטען האט דאס בויען דערווייל נאך ניט געראפט קאסטען, און אין ניין און נייניציג יאהר ארום זאל דער קאנאל אין גאנצען געהערען צו עגיפטען, נאכדעם ווי זי וועט בעצאהלען דאס געלד וואס דאס בויען האט געקאסט. אויף האט נע־זאלט פופצעהן פראצענט פון דער איינ־נאהמע וואס שיפען וועלען אבצאהלען פאר דעם דורכפאהרען דעם קאנאל בעלאנגען צום עגיפטישען פאלק.

אין יענער צייט איז עגיפטען געפיהרט געווארען פון א מין טראסט צוזאמענגע־שטעלט פון דער פראנצויזישער און ענג־לישער רעגיערונג. דער כעדיוו וועלכער האט געהאלפען בויען דעם קאנאל האט גע־ליהען געלד ביי די דערמאהנטע צוויי לענדער און האט בעצאהלט אונגעהייער גרויסע פראצענטען.

אבער איין יאהר שפאטער, אין 1870 איז פראנקרייך אריינגעצויגען געווארען אין דער אונגליקליכער מלחמה מיט פריי־סען, און ניט נור האט פראנקרייך געקאסט ריעזיגע סומען געלד פיהרען די מלחמה נאר זי האט נאך געמוזט בעצאהלען דייטש לאנד א מיליארד דאלאר קאנטריבוציע. דא האט לארד ביקאנספיעלד, דער גענ־אלער אידישער שטאאטסמאן, וועלכער איז צו יענער צייט געווען דער פרעמיער פון ענגלאנד געזעהען די געלעגענהייט אז ענגלאנד קען ווערען די בעל הבית׳טע איבער דעם סוץ קאנאל. ער האט גלייך אבגעקויפט אלע שערס פון דעם כעדיוו, וועלכע האבען בעטראפען 20 מיליאן דא־לאר. פראנקרייך האט איהר חלק אויך גע־מוזט פערקויפען, און ענגלאנד איז געווא־רען די אמת׳ע הערשערין איבער עגיפטען און אזוי וויים איז עס געגאנגען, אז עגיפ־טען איז, זייט א פאאר חדשים צוריק, ווען ענגלאנד האט ערקלערט אז זי שטעהט אונטער איהר פראטעקטעראט געווארען כמעט אן ענגלישע קאלאניע.

ל. קופערמאן.

(מאמענט.)

ענוועד פאשא

ענוועד פאשא, דער טערקישער קריעגס מיניסטער, האט גענומען אויף זיך דיא הויפט קאמאנדע פון דער טערקישער אנא־טאלישער ארמעע.

ווי די בעריכטען האבען אונז געמעל־דעט איז ענוועד פאשא געקומען קיין ערזע רום, און אנגענומען די קאמאנדע עבער דער ארמיי, און אין זיין רעדע צום שטאב האט ער אויסגעדריקט די האפנונג אויף א בעסערען ערפאלג פאר די טערקען פון דער איצטיגער קאווקאז־אנאטאלישער קאמ־פאניע.

לויט דעם טערקישען געזעץ, געהערט רי הויפט קאמאנדע אויבער דער ארמעע אין איבערן פלאטע בלויז צום עקרוינטען סלטאן, און ער טאר עס ניט איבערגעבען קיין אנדער פערזאן. ווען עס בעדעכט אויס א מלחמה אין דער סולטאן קען אליין ניט שטעהען אין דער שפיץ פון זיינע מיליטע־רישע מחנות, בעשטימט ער מיצען פאר זיין פערטרעטער, ער זאל פאקטיש קאר־מאנדעווען אבער פארמעל בלייבט די קאמ־אנדע ביי איהם. אזעלכע פערטרעטער זיינען געוועהנליך די קרוינעס מיניסטע־רען.

בשעת דער באלקאנישער מלחמה, איז געווען קריעגס מיניסטער און פערטרעטער פון סולטאן אלס הויפט קאמאנדיר — גא־זים פאשא, און ווען מען האט איהם גע־הרג׳עט בעת דעם רעוואלוציאנערען אנ־פאל אויף דער טערקישער רעגיערונג, האט איהם פערטראטען איזזט פאשא.

ווען עס האט זיך אנגעהויבען דער איצטיגער אייראפעאישער קריעג אין די טערקען האבען זיך אנגעהויבען גרייטען אנטהייל צו נעהמען אין איהם, האט דער סולטאן בעשטימט פאר אזא פערטרעטער ענוועד פאשא וועלכער איז דאן געווען קריעגס מיניסטער.

ביז אהער, אלס קריעגס מיניסטער און פאקטישער הויפט קאמאנדיר פון טער קיי, איז ענוועד פאשא געווען אן אלגע־מיינער פיינד פון אונז, רוסלאנד, און פון אונזערע פערבינדעטע, אבער איצט איז ער געווארען אויסשליסליך אונזער מיליי־טערישער געגנער אלס אנפיהרער פון דער אנאטאלישער ארמעע. דעריבער איז איצ־טערעסאנט צו וויסען, אין וועמעס הענד געפינט זיך איצט די הויפט קאמאנדע מיט די פרעפטען פון געגנער אויף׳ן קאווקאזער פראנט. דערצו דארף מען וויסען, אז ענוועד פאשא האט געשפיעלט א וויכ־טיגע ראלע אין אלע הויפט געשעהענישען פון אינערליכען לעבען אין טערקיי פון דער קאנסטיטוציאנעלער איבערקעהרעניש אין יאהר 1908, און ער האט געבראכט צו דער איצטיגער בעטהייליגונג פון טערקיי אין דעם אייראפעאישען קריעג.

ענוועד פאשאס אבפאהרען פון קאנס־טאנטינאפאל אין ערזערום איז אויסגעפאל־לען גלייכצייטיג מיט דעם פעלדמארשאלס פאן־דער גאלץ פאשאס אנקומען אין דער הויפט שטאדט פון טערקיי, פון דעם דא־זיגען צוזאמענטרעפען האבען איינינע צייטונגען ארויסגעדרונגען, אז אזוי ווי יפון הייגט אן וועט די הויפט קאמאנדע מיט די טערקישע מיליטערישע קריעגס אין די אין אן אנדער פון דער הייבער קריעגס־שולע, וואו עס טרעטען אריין דיא שילער נישט דיענענדיג פריהער אין סטראי. נאפדעס, ווי ענוועד־ביי האט אן אנהויב פון חיינטיגען יאהרהונדערט גלענצענד געענדיגט דיא קריעגס־שולע מיט איהרע קלאסען פון גענעראל שטאב, איז ער אריינגעטראטען דיענען אין דריטען אר־מעע קארפס, וועלכער געפינט זיך אין מאקעדאניען און איז באלד בעשטימט מיט די אינטערעסען און מיט דער טובה פון דער טערקישער מלוכה.

קיין ספעציעלע אקארעמיע פון גענע־ראל שטאב איז ביי די טערקען נישטא. איהר קורס נעהט מען דורך אין דיא הע־בערע קלאסען פון דער הייכער קריעגס־שולע, וואו עס טרעטען אריין דיא שילער נישט דיענענדיג פריהער אין סטראי. אויף דער זייט פון עבדול האמידס גע־נער. דער מארש פון די מחנות אנפיה־רער איז פערזאנדעלט געווארען אין א טריאומפעלען איינטרים אין דער הויפט שטאדט פון מאקעדאניען מיט ענוועד בי־אז סאנדארסקי אין דער שפיץ.

נאך דער קאנסטיטוציע ערקלעהרונג אין טערקיי אין הערבסט 1908, איז עס־ווער ביי געפאהרען קיין בערלין, וואו ענ־

(פארטזעצונג אויף ביידוש 5.)

GILLETT'S
LYE
צו מאכען זיף זאל ווייך מאכען־וואסער
רייטגען ריסאינפעקטען סינקס
קלאזעטס, אייס
און פיר
אסך אנדערע
ארטיקלען
ווערט
פערקויפט
איבערהאל
ענטאגס
GILLETT'S LYE
THE GILLETT COMPANY LIMITED
TORONTO ONT.